

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum virtutes sint connexæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Intelligi dupliciter, vno modo q̄ sint partes subie...

Ad vi. dicendū, q̄ non est de ratione tēperātia; q̄ oēs prauas concupiscentias excludat; sed q̄ tēperatus non patiat̄ aliquas tales concupiscentias vehemētes & fortes, sicut patiat̄ illi, qui nō studuerunt concupiscentias refrānare. Paulus igitur patiebatur concupiscentias inordinatas propter fomitis corruptionē; nō tñ fortes neq; vehemētes, q̄ audebat eas reprimere castigādo corp̄ suū & in se irritatē redigēdo; vnde vere tēperatus erat.

Ad vii. dicendū, q̄ iustitia per quā ordinamur ad alterū, nō est circa passiones proprias, sed circa operationes, quibus cōicamus cū aliis, sicut sunt emptio & venditio, & alia hmōi. Tēperantia autē, & fortitudo sunt circa proprias passiones. Et ideo sicut in homine est vna vis appetitiua sine passione, volūtas: dūc autē cū passionē, i. concupiscentiā & irascibilitē: ita est vna virtus cardinalis ordinans ad proximū, dūc autē ordinātes homē ad seipsū.

Ad viii. dicendū, q̄ charitas dī esse oīs virtus nō essentialiter, sed casualiter, quia, sicut charitas est mater omnīū virtutū. Sēper autē effectus magis multiplicatur q̄ causa, & ideo oportet aliarū virtutū esse maiorem multiplicatē, quā charitatis.

Ad ix. dicendū, q̄ diuersa rō receptionis pōt esse, vel ex parte materiæ quæ receptiua est formæ, & talis diuersitas facit diuersitatem generis: vel ex parte formæ, quæ diuersimode receptibilis est in materia. Et talis diuersitas facit diuersitatem speciei: & ita est in proposito.

Ad x. dicendū, q̄ virtutes morales attingunt rōnē sicut regulā proximā: Deū autē sicut regulā primā. Res autē specificantur secundum propria & proxima principia, nō secundū principia prima.

Ad xi. dicendū, q̄ principalis pars hominis, est pars rationalis. Sed rōnale est duplex, s̄per essentialē & per participatiōnem. Et sicut ipsa rō est principalior, quā vires participantē rationē: ita etiam prudentia est principalior, quā alie virtutes.

Ad xii. dicendū, q̄ virtutes cardinales dicuntur principaliores oīs aliis, nō quia sunt oīs aliis perfectiores: sed quia in eis principaliter versat̄ humana vita, & super eas alie virtutes fundātur. Manifestū est autē, q̄ humana vita magis versat̄ur circa iustitiā, q̄ circa liberalitatē, vti mur autem iustitia ad omnes: liberalitate autē ad paucos, ipsa autē liberalitas supra iustitiā fundatur: non, n. esset liberalis donatio nisi aliquis daret de suo: per iustitiā autem distinguuntur propria ab alienis.

Ad xiii. dicendū, q̄ humilitas firmat oēs virtutes indirecte, remouendo quæ bonis virtutum operibus insidiantur, vt peccant: sed in virtutibus cardinalibus firmantur alie virtutes directe.

Ad xiiii. dicendū, q̄ patientia includit in fortitudine, nā fortis hē: id qd est patiens, vt. l. non cōturbetur ex imminētib. malis, & ēt addit amplius, vt. l. in mala imminētia exiliat̄ s̄m q̄ oportet.

Ad xv. dicendū, q̄ ex hoc ipso q̄ magnanimitas est ornatus aliarū virtutū, manifestatur q̄ alias virtutes p̄supponit, in quibus fundatur. Et ex hoc apparet, quod alie sunt magis principales q̄ ipsa.

ARTICVLVS II.

Secundo q̄ritur, vtrū virtutes sint cōnexæ; vt q̄ hēt vnā, habeat oēs. Et videtur quod non. Di-

A cit Beda super Lucā, q̄ sancti magis humiliantur de virtutibus quas non habent, quā extollātur de virtutibus quas habent, ergo quasā habēt & quasdam nō habent, non ergo virtutes sunt connexæ.

¶ 2 Præ. Hō post penitentiā est in statu charitatis: de his autē patit̄ difficultatē operandi pp̄ cōsuetudinē p̄cedentē, vt dicit Aug. contra Iulianū. Et sic hmōi difficultas v̄r provenire ex habitu cōtrario virtuti, p̄ malā cōsuetudinē acquisitā, cū quo nō pōt simul esse virtus ei cōtraria. ergo aliquis pōt habere vnā virtutē, s. charitatem, & carebit aliis.

¶ 3 Præ. In omnibus baptizatis charitas inuenit̄: sed quidā baptizati non habent prudentiā, vt patet maxime in morionibus, & phreneticis, qui nō possunt esse prudētes secundū Philosophū; & ēt in quibusdā adultis simplicibus, qui non bene vidētur esse prudentes: cū non sint bene consiliariū, quod est opus prudentiæ. non ergo qui habet vnā virtutē, s. charitatem, habet omnes alias.

¶ 4 Præ. Secundū Philo. in 6. Ethic. prudentia est recta rō agibilis, sicut ars est recta rō factibilis. Sed hō pōt habere rectam rationē circa vnū genus factibilis, puta circa fabrilis, & nō habebit rectā rōnē, puta circa alia artificialia, ergo ēt pōt hēre prudentiā circa vnum genus agibilis, puta circa fortia, & ita poterit habere vnā virtutē absque alia.

¶ 5 Præ. Philo. dicit in 4. Ethic. q̄ non oīs liberalis est magnificens, & tñ vtrumq; est virtus. s. liberalitas, & magnificencia, & similiter dicit, quod aliq̄ sunt moderati, non tamen magnanimi. non ergo quicumq; habet vnā virtutē, habet omnes.

¶ 6 Præ. Apostolus dicit 1. ad Cor. 12. Diuisiones gratiarū sunt, & postea subdit. Alij datur p̄ spiritū sermo sapiētia: alij sermo sciētia (q̄ sūt intellectuales virtutes) alij fides (q̄ est virtus Theologica) ergo aliquis habet vnā virtutē & non habet aliam.

¶ 7 Præ. Virginitas est qdā virtus, vt Cypri. dicit. Sed multi habēt alias virtutes, qui nō habēt virginitatē, ergo nō quicumq; hēt vnā virtutē, habet oēs.

¶ 8 Præ. Phil. dicit in 6. Ethic. q̄ Anaxagorā qdā, & Thaletē sapiētēs qdā dicimus, nō autē prudentes: sed sapiētia & prudentia sūt qdā virtutes intellectuales: ergo aliquis pōt habere vnā virtutē sine aliis.

¶ 9 Præ. Phil. in eodē lib. dicit, q̄ quidā habēt inclinationē ad vnā virtutē, & nō ad aliā. potest ergo cōtingere, q̄ aliquis exercitetur in adū. vnus virtutis, & nō i actib. alteri: sed ex exercitio actū acquirunt qdā virtutes, vt patet per Philo. in 2. Ethic. ergo saltem virtutes acquisitæ non sunt connexæ.

¶ 10 Præ. Virtus & si s̄m aptitudinē sit annexa, tñ s̄m esse perfectū nō est annexa, vt dī in 2. Ethic. manifestū est ēt q̄ nō est a fortuna q̄ s̄m sunt a fortuna, sunt p̄ter electionē. Relinquitur ergo q̄ virtus requiratur in nobis vel a proposito vel a Deo: sed a proposito (vt v̄r) potest acquiri vna virtus sine alia, quia vnus pōt habere intentionē ad acquirēdū vnā virtutē, & nō aliā. Similiter ēt & a Deo, quia aliquis pōt petere a Deo vnā virtutē & non aliā, ergo oīs modis vna virtus potest esse sine alia.

¶ 11 Præ. Finis in moralib. cōparatur ad actus virtutū in moralibus, sicut in demonstratiuis principiis ad cōclusiones: sed hō pōt hēre vnā cōclusionē sine alia. ergo pōt habere vnā virtutē sine alia.

¶ 12 Præ. Aug. dicit in quadam epist. de sententia Iacobi, quod non est diuina sententia, qua dicitur, qui habet vnā virtutē, habet omnes, & q̄ homo pōt habere vnā virtutē sine alia, puta misericordiā, & nō continentia, sicut & in mēbris corporis

Quæst. dis. S. Tho. NN vnum

Cap. 5. to. 5.

Cap. 2. non procul a p. rom. 5.

Ca. 7. a medio tom. 5.

Ca. 13. to. 5.

Cap. 1. & 2. tom. 5.

Ca. 1. clarine ab 6. ad 13. tom. 5.

vnum potest esse illuminatum, sine decorum, aut sanum sine alio, ergo virtutes non sunt connexæ. ¶ 13 Præf. Ea q̄ sunt connexa, aut hoc est ratione principij, aut rōne subiecti, aut rōne obiecti: sed nō ratione principij quod est Deus, quia s̄m hoc omnia bona que sunt a Deo, essent cōnexa: nec est ratione subiecti, qd̄ est anima, quia secundū hoc oēs non essent connexæ: nec iterum ratione obiecti, quia per obiecta distinguuntur: non est autem idē principij distinctionis, & cōnexionis, ergo &c. ¶ 14 Præf. Intellectuales virtutes nō habent cōnexionē cū moralib. sicut patet maxime de intellectu principiorū qui pōt haberi sine moralib. virtutibus: sed prudentia est virtus intellectualis, quæ pōtur vna cardinaliū. ergo nō habet cōnexionē cū alijs cardinalibus, quæ sunt virtutes morales. ¶ 15 Præf. In patria non erit fides & spes: sed tantum erit ibi charitas, ergo etiam in statu perfectissimo virtutes non erunt connexæ.

Cap. 10. in princ. 10. 5.

Homil. 1. in Ezechiel a medio.

Lib. 5. ca. 25. pau. 2. pri. lib. 1. de offic. 1. de vici. 22. Mor. 6.

Gloss. ordi. ibi ex Hieronymo. Com. 17. & 19. 10. 3.

esp. 5. to. 5.

¶ 16 Præf. In Angelis in quibus non sunt virtutes sensitiue, & similiter a se separata, habent charitatem & iustitiam, quæ est perpetua & immortalis: non autem habent temperantiam, & fortitudinem, quia hæc virtutes sunt irrationabilium partium, vt dicitur in 3. Ethico. ergo virtutes non sunt connexæ. ¶ 17 Præf. Sicut sunt virtutes qd̄a animæ, sunt etiā qd̄a virtutes corporales: sed in virtutib. corporalibus non est cōnexio, quia aliquis hēt visum, qui nō hēt auditū. ergo neq; etiam in virtutibus animæ. ¶ 18 Præf. Dicit Greg. super Ezechielem, q̄ nemo repente fit summus: & in Psal. 83. dicitur, q̄ ibunt de virtute in virtutem. non ergo simul acquirunt virtutes, sed successiue: & ita virtutes non sunt connexæ.

SED CONTRA est, quod Ambr. dicit super Luc. Connexæ sunt & concatenatæ, vt qui vnam habuerit omnes habere videatur.

¶ 2 Præf. Greg. dicit 22. Moral. q̄ si vna virtus sine alia habeatur, aut virtus non est, aut perfecta non est. Sed perfectio est de ratione virtutis: virtus .n. est perfectio quedam, vt dicitur in 7. Physic. ergo virtutes sunt connexæ.

¶ 3 Præf. Super illud Ezech. duæ pennæ singulorum iungebantur, glossa dicit, quod virtutes sunt coniunctæ, vt qui vna cauerit alia careat.

RESPON. Dicendū, q̄ de virtutibus dupliciter possumus loqui, vno modo de virtutibus perfectis: alio modo de virtutibus imperfectis. Et perfectæ quidē virtutes connexæ sibi sunt: imperfectæ autem virtutes non sunt ex necessitate connexæ. Ad cuius euidentiā sciendum est, q̄ cum virtus sit quæ hominē bonū facit, & opus eius bonum reddit, illa est virtus perfecta, quæ perfecte opus hominis bonū reddit, & ipsum bonū facit: illa autem est imperfecta, quæ hominē & opus eius reddit bonū, non simpliciter, sed quantum ad aliquid. Bonū autem simpliciter in actibus humanis inuenitur, per hoc q̄ pertingitur ad regulam humanorū actū, quæ quidem est vna quasi homogenea, & propria homini. Ratio recta: alia autem est sicut prima mēsurā transcendens quod est Deus. Ad rationem autem rectā attingit hō per prudentiā, quæ est recta rō agibilium, vt Phil. dicit in 6. Ethic. Ad Deū autem attingit homo per charitatē, secundū illud 1. Ioan. 4. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Sic igitur est triplex gradus virtutū. Sunt .n. qd̄a virtutes oīno imperfecte, quæ sine prudentiā existunt, nō attingentes rōnē rectā, sicut sunt inclinationes quas aliqui habēt ad aliqua virtutū opera, etiā ab

ipsa natiuitate s̄m illud Iob 31. Ab infantia creuit mecum misericordia, & de vtero egressa est in me. Inuimodi autem inclinationes nō simul inveniuntur, sed quidam habent inclinationē ad vnum, quidam ad aliud: hæc autem inclinationes non habent rationem virtutis: quia virtute nullus male vitur fecundum Aug. hōi autem inclinationibus potest aliquis male vti, & nocere, si sine discretionē vti, sicut equus si visu careret tanto fortius impingeret, quanto fortius curreret. vnde Grego. dicit in 2. Moral. q̄ contra virtutes, nisi ea quæ apperunt, prudētē agant, virtutes esse nequaquā possunt; vnde ibi inclinationes, quæ sunt sine prudentiā, non habent perfectiōnem virtutis. Secundus autem gradus virtutū est illarū, quæ attingunt rōnē rectā: non tamen attingunt ad ipsum Deū per charitatē, hæc quidē aliquo qualiter sunt perfectæ per comparationem ad bonū humanum, non tamen sunt simpliciter perfectæ: quia non attingunt ad primā regulā, quæ est vltimus finis vt Aug. dicit contra Iulianū. vnde & deficiunt a vera rōne virtutis: sicut & morales inclinationes absq; prudentiā deficiunt a vera rōne virtutis. Tertius gradus est virtutum simpliciter perfectarū quæ sunt simul cū charitate. hæc virtutes faciunt actū hominis simpliciter bonū, quod attingentē vsq; ad vltimum finē. Est autem considerandum vltērius, q̄ sicut virtutes morales esse non possunt absq; prudentiā, ratione iam dicta, ita prudentiā potest esse sine virtutib. moralibus, ita prudentiā recta ratio agibilium. Ad ipsam autem rectam rationē in quolibet genere requiritur, q̄ aliquis habeat estimatiōnē, & iudiciū de primis ex quibus rō illa procedit: sicut in geometria, nō potest aliquis habere estimatiōnē, nisi habeat rectam rationem circa principia geometricalia, principalia autem agibilium sunt finis humani sumitur ratio agendorum. De sine autem aliquis rectā existimationem per habitum virtutis moralis, quia vt Philof. dicit in 3. Ethic. qualis virtus est, talis & finis vti ei: sicut virtuoso videtur appetibile, vt finis bonū quod est secundum virtutem, & virtuoso illud quod pertinet ad illud virtutem, est simile de gustu infecto & sano. vnde delectatur q̄ quicunq; habet prudentiam, habet et virtutes morales. Similiter est quicunq; habet charitatem, oportet q̄ habeat oēs alias virtutes. Charitas enim in homine ex infusione diuina, s̄m illud Rom. 5. Charitas Dei diffusa est in cordib. nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Deus autem dat quæcūq; dat inclinationē, dat et formas aliquas, quæ sunt principia operationum & motū, ad res inclinatur a Deo, sicut igni dat inclinatioem per quā p̄p̄te & facilius sursum tendit. vnde vt dicitur Sap. 8. Dispōnit omnia sciuitur. oportet q̄ q̄ similiter cum charitate infundantur habitus les formæ, expedite p̄ducetes actus ad quos charitas inclinatur. Inclinatur autem charitas ad omnes actus virtutū, quia cum sit circa finem virtutis, importat omnes actus virtutū. Quilibet autem vel virtus, ad quā pertinet finis imperat his, quæ sunt circa finem, sicut militans equestris, & equus stris frānorum fabrici, vt dicitur in 1. Ethic. vnde secundū decentiā diuinā sapiētia & bonitas est charitatem, simul habitus omnium virtutū infunduntur. Et ideo dicitur primæ ad Corint. 13. Charitas patiens est, benigna est, &c. Sic ergo si accipimus virtutes simpliciter perfectas, connexæ sunt per charitatem, quia nulla virtus talis sine charitate haberi potest, & charitate habita oēs habentur.

Si aut accipiamus virtutes pfectas i secudo gradu respectu boni humani, sic connectuntur per prudentiam: quia sine prudentia nulla virtus moralis esse potest, nec prudentia haberi potest si cui deficiat moralis virtus. Si tamen accipiamus quatuor cardinales virtutes, sicut qd important quasdam generales condiciones virtutum, sicut hoc habent connexionem, ex hoc qd non sufficit ad aliquem actum virtutis qd ad sit vna harum conditionum, nisi omnes adsint. Et secundum hoc, videtur assignare causas connexionis. Grego. 21. Moralium.

Ad primum ergo dicendum, qd pp inclinationem qd est ex natura vel ex aliquo dono gratie, qua habet aliquis, magis ad opus vnius virtutis qd alterius contingit, qd aliquis promptior est ad actum vnius virtutis, qd alterius: sicut hoc dicuntur sancti aliquas virtutes habere, ad quarum actus magis sunt prompti, & aliquas non habere ad quas sunt minus prompti.

Ad 11. dicendum, qd cum habitus secundum se facit prompte & delectabiliter operari, potest hoc impediri per aliquid superueniens: sicut habes habitum scientie, interdum impeditur ad eius usum per somnolentiam vel ebrietatem vel aliquid huiusmodi. Sic ergo iste qui penitens, consequitur cum gratia grati faciente, charitatem, & oes alios habitus virtutum sed pp dispositiones ex actibus priorum peccatorum tenentur patitur difficultatem in executione virtutum, quas habitualiter recipit. Quod quidem non contingit in virtutibus acquisitis per exercitium actuum, per quos simul & contraria dispositiones tolluntur, & habitus virtutum generantur.

Ad 12. dicendum, qd ille qui baptizatur, simul cum charitate recipit, & prudentiam, & oes alias virtutes: sed de necessitate prudentia non est, vt homo sit bene consiliarius in oibus, puta in mercationibus, & rebus bellicis, & hmoi, sed in his qd sunt necessaria ad salutem, quod non deest oibus in gratia existens, quantuncumq; sunt simplices, sicut illud 1. Ioa 3. Vnctio docebit vos de oibus: nisi forte i aliquibus baptizatis impediatur actus prudentie pp corporale defectum, vel etatis sicut in pueris, vel prae dispositionis, sicut i morionibus, & phreneticis.

Ad 13. dicendum, qd artificialia diuersorum generum habent principia omnino disparata. Et ideo nihil prohibet habere artem circa vnu genus eorum, & non circa aliud; sed principia moralium sunt ordinata ad invicem, ita qd per defectum vnius sequeretur etiam defectus in alijs: puta si quis deficeret ab hoc principio quod est concupiscentias non esse sequendas, quod pertinet ad concupiscentiam, sequeretur interdum qd sequendo concupiscentiam faceret iniuriam, & sic violaretur iustitia: sicut etiam in vna & eadem arte vel scientia, puta in geometria error vnius principij, inducit errorem in tota scientia. Et inde est, qd non potest esse aliquis sufficiens prudens circa materiam vnius virtutis, nisi sit prudens circa oes.

Ad v. dicendum, qd potest dici, qd contingit esse aliquem liberalem, sed non magnificum quantum ad actus, quia aliquis parum habet, potest in usu eius quod habet exercere actum liberalitatis, non autem magnificetia: quis aliquis habeat habitum per quem est magnificetia actum exerceret, si materia adesset. Et similiter dicendum est de moderantia, & magnanimitate. Ista ratio tenenda est oino in virtutibus infusis. In virtutibus et acquisitis per actum potest dici, qd ille qd acquisiuit habitum liberalitatis in usu parum substantie, nondum acquisito habitu magnificetia, sed habitu liberalitatis actum, est in proxima dispositione vt acquirat habitum magnificetia per modicum actum. Quia igitur in pro-

A pinquo est, vt habeatur, idem videtur ac si haberetur, quia quod parum deest quasi nihil deesse videtur, vt dicitur in 2. Physic.

66. 56. 10. 5.

Ad sextum dicendum, qd sapientia, & scientia non accipiuntur in illis verbis Apostoli, neque sicut sunt virtutes intellectuales, que in connexionem non habent, vt infra dicitur, neque sicut sunt dona Spiritus sancti, que connexionem habent sicut charitatem, sed secundum sunt gratia gratis data, prout. sicut aliquis abundat scientia, & sapientia, vt possit edificare alios ad fidem, & Dei cognitionem, & tradicentes arguere. vnde & Apostolus non dicit Alii datur sapientia, alii scientia: sed alii datur sermo sapientia, alii sermo scientia. vnde Augu. dicit in 13. de Trin. qd hmoi scientia non pollent fideles plurimi, quamuis ipsa fide polleant. Fides est non accipitur ibi pro fide informi, vt quidam dicunt, quia donum fidei esse est omnibus: sed accipitur pro quadam fidei constantia seu certitudine, que interdum abundat etiam in peccatoribus.

In solut. ad 8. argu.

14. de Trin. c. 5. tom. 3.

Ad septimum, dicendum, qd virginitas, sicut quodam non nominat virtutem, sed quendam perfectionis statum virtutis: non autem oportet, qd quicunq; habet virtutem, habeat eam sicut gradum perfectum. Et ideo sine virginitate, castitas, & alie virtutes haberi possunt: vel si detur, qd virginitas sit virtus, hoc erit sicut importat habitum mentis ex quo aliquis eligit virginitatem conservare pp Christum. Et hic quidem habitus esse potest et in his, qui carnis integritate carent, sicut & habitus magnificetia potest esse sine magnitudine diuitiarum.

Ad octavum dicendum, qd virtutes intellectuales non sunt connexae ad invicem, & hoc propter tria. Primo quidem, quia que sunt circa rerum diuersa genera non sunt coordinata ad invicem, sicut & de artibus dictum est. Secundo, quia in scientiis non convertibiliter se habent principia, & conclusiones. ita. sicut quicunq; habet principia, habet conclusiones, sicut in moralibus dictum est. Tertio, quia virtus intellectualis non habet respectum ad utilitatem per quam ordinatur homo ad vltimum finem. Et ideo hmoi virtutes ordinantur ad aliqua particularia bona: pura geometria ad dimetiendum circa abstracta quaedam, Physica circa mobilia, & sic de alijs. vnde eadem ratione non sunt connexae, qua nec virtutes imperfectae, vt supra dictum est.

In solut. ad 4. arg.

In corp. ar.

Ad nonum dicendum, quod quaedam virtutes sunt que ordinant hominem in his, que occurrunt in vita humana, sicut temperantia, iustitia, mansuetudo, & hmoi. Et in talibus necesse est, quod homo dum exercitatur in actu huius virtutis, vel simul et exerceat in actibus aliarum virtutum, & tunc acquirat oes habitus virtutum simul, vel oportet quod bene se habeat in vno & male in alijs, & tunc acquirat habitum contrarium alteri virtuti, & per consequens corruptionem prudentie, sine qua nec dispositio, qua acquisiuit per actus alicuius virtutis habet proprie rationem virtutis, vt supra dictum est. hmoi autem habitibus acquisitis circa ea, que communiter in vita occurrunt, virtualiter iam habentur quasi in propinqua dispositione, si qui alii habitus virtutum sunt, quorum actus non occurrant frequenter in conversatione humana, sicut de magnificetia, & magnanimitate dictum est.

In corp. ar.

In corp. ar.

Ad x. Dicendum, quod virtutes acquisite causantur a proposito, & necesse est, quod simul causentur in homine, qui sibi proponit acquirere unam virtutem. Et non acquirat nisi simul acquirat prudentiam cum qua oes habentur, vt dictum est. Virtutes

In sol. ad 5. argum.

In corp. ar.

Quæst. dis. S. Tho. NN 2 autem

añt infusæ causant immediate a Deo, q̄t causant F
ex charitate, sicut ex cõmuni radice, vt dictum est.

Ad xi. dicendũ, q̄ in sciētijis speculatiuis nõ se ha
bēt principia cõuertibiliter ad conclusiones, sicut
In corp. ar. accidit in moralibus, vt dictũ est. Et iõ q̄ hēt vnã
cõclusionẽ, nõ necesse est, q̄ habeat aliã. Esset autẽ
necesse, si oporteret q̄ quicunq; haberet principia,
haberet conclusiones, sicut est in proposito.

Ad xii. dicendum, quod Aug. loquitur ibi de
virtutibus imperfectis, quæ sunt dispositiones q̄
dam ad actus virtutum. vnde & ipsemet probat
in 6. de Trinitate connexionem.

Ad xiii. dicendũ, q̄ virtutes habent connexionẽ
ratione principij proximi, idest sui generis quod
est prudentia vel charitas: non autem ratione prin
cipij remoti & communis, quod est Deus.

Ad xiiii. dicendum, quod prudentia speciali
ter inter virtutes intellectuales habet connexionẽ
cum virtutibus moralibus, ratione materiæ circa
quam est. est enim circa mobilia.

Ad xv. dicendum, q̄ in patria deficiente spe, &
fide, succedent quædam perfectiora. s. visio & cõ
prehensio, quæ connectentur charitati.

Ad xvi. dicendum, q̄ in Angelis, & animabus
separatis non est temperantia, & fortitudo ad hos
actus, ad quos sunt in hac vita. sed moderandum
passiones sensibilis partis: sed ad quosdam alios
actus, vt patet per Aug. in 14. de Trinitate.

Ad xvii. dicendum, q̄ potentia animæ non se
habent cõuertibiliter cum essentia. Quãuis. n. nul
la potentia aiæ possit esse sine essentia: tñ essentia
animæ potest esse sine quibusdam potentijs, puta
sine visu & auditu propter corruptionẽ organo
rum quorum hmõi potentia proprie sunt actus.

Ad xviii. dicendũ, q̄ nõ pp hoc hõ est sũmus, q̄
hēt oēs virtutes; sed pp hoc q̄ hēt eas in summo.

ARTICVLVS III.

Virum omnes virtutes in homine sint æquales.

Tertio queritur, vtrũ oēs virtutes in homine
sint æquales. Et videtur q̄ nõ. Dñ. n. primæ ad
Cor. 13. Nunc autẽ manent fides, spes, & charitas, tria
hæc: maior autem horũ, est charitas. sed maiori
tas excludit equalitatẽ. ergo virtutes in vno hõie
nõ sunt æquales. Sed dicendum, quod charitas est
maior s̄m actum, sed non secundum habitum.

¶ Sed contra, Aug. dicit in lib. de Trini. q̄ in his,
quæ non mole magna sunt, idem est esse maius,
quod melius: sed habitus charitatis est melior, q̄
habitus aliarum virtutum: quia magis attingit ad
Deum secundum illud primæ Ioan. 4. qui manet
in charitate in Deo manet, ergo charitas secundũ
habitum maior est, quàm alia virtutes.

¶ 3 Præt. Perfectio p̄cedit suũ p̄fectibile: sed chari
tas est p̄fectio aliarũ virtutũ s̄m illud Colof. 3. sup
omnia autẽ hæc charitatẽ habere, quod est vincu
lũ perfectionis. Et 1. ad Tim. 1. dicitur. Finis autem
præcepti charitas. ergo est maior alijs virtutibus.

¶ 4 Præt. Illud, qd nihil imperfectionis hēt annexũ
p̄fectius & maius, quia albus est, qd est vigo im
permissus: sed habitus charitatis nihil hēt imp̄
fectionis admistũ, q̄a fides est de non apparẽtib;,
& spes de non habitis, ergo charitas etiam s̄m ha
bitum est perfectior & maior, quàm fides & spes.

¶ 5 Præt. Aug. dicit in 19. de Ciuit. Dei, Virtutes
nisi ad Deum referantur, vitia sunt. Ex quo potest
accipi quod ratio virtutis perficitur ex ordine ad
Deũ. Sed charitas propinquius ordinat hominẽ
ad Deũ, quàm alia virtutes: quia vnit hominem
Deo, s̄m illud 1. ad Cor. 6. Qui adheret Deo vnus

spiritus est. ergo charitas est maior virtus q̄ alia.

¶ 6 Præt. Virtutes infusæ originẽ habent ex gratia,
q̄ est eorum perfectio. Sed charitas per se cõmuni
participat gratiã, quàm alia virtutes: gratia. n. & chari
tas inseparabiliter se concomitantur. Fides autẽ de
spes possunt esse sine gra: ergo charitas est maior
alijs virtutibus. non ergo oēs virtutes sunt æquales.

¶ 7 Præt. Bern. dicit in 1. de Consideratione, q̄ pre
dẽtia est materia fortitudinis, quia sine prudentia
fortitudo præcipitat: sed id quod est principium,
& causa alicuius, est maius & potius eo, ergo pre
dẽtia est maior fortitudine. non ergo omnes vir
tutes sunt æquales.

¶ 8 Præt. Philof. dicit in 5. Ethic. q̄ iustitia est non
virtus, alia autẽ virtutes sunt s̄m partem: sed iust
est maius parte. ergo iustitia est maior alijs virtu
tibus. non ergo omnes virtutes sunt æquales.

¶ 9 Præt. Aug. probat in 1. super Gene. quod
omnia in vniuerso essent æqualia, non essent con
nia: sed virtutes omnes habentur simul, quia non
sunt connexæ, vt supra ostensum est. non ergo
omnes virtutes sunt æquales.

¶ 10 Præt. Virtutibus opponitur vitia: sed nõ vitia
sunt æqualia. ergo neq; oēs virtutes sunt æquales.

¶ 11 Præt. Laus debetur actibus virtutum: sed quod
magis laudantur de vna virtute, quàm de alia me
de Cassian. dicit in 5. de Institutione carabotũ,
Alius sciētia florib. exornatur, alius diligen
tione robustius cõmunitur, alter patientia gra
te fundatur, alius humilitatis: alius continentie vir
tute præfertur. Non ergo oēs virtutes in vno ho
mine sunt æquales. Sed dicendum, q̄ vitia inæ
qualitas est secundum actus, non secundum habitus.

¶ 12 Sed contra, secundum Philof. in 1. Politic. q̄
ad aliquid sunt, simul inteduntur. Sed habitus s̄m
propria rõnem dicitur ad actum. Et habitus
quo quis agit cum tẽpus fuerit, vt Aug. dicit in 14.
de Bono coniugali. Si ergo actus vnus vnus in
aliquo homine est maior, quàm actus alius, vt
quitur quod etiam habitus sint inæquales.

¶ 13 Præt. Hugo de S. Victo. dicit, q̄ actus magis ha
bitus. Si ergo actus virtutum sunt inæquales,
habitus virtutum inæquales erunt.

¶ 14 Præt. Ita se habet in moralibus habitus vir
tis ad actum propriũ, sicut in naturalibus: homo
ad propriũ motum vel actionem: sed in natu
ralibus quanto aliquis magis habet de forma, p̄
to magis habet de operatione, vel motu: quod
est grauius, velocius tendit deorsum, & quod
calidius magis calefacit, ergo etiam in moralibus
actus virtutũ inæquales esse non possunt, nisi ha
bitus virtutum fuerint inæquales.

¶ 15 Præt. Perfectiones sũt p̄portionabiles p̄fecti
libus, virtutes autẽ sunt p̄fectiones potentiarũ
mae q̄ sunt inæquales: q̄a rõ excedit inferiores vi
res, q̄bus imperat, ergo et virtutes sunt inæquales.

¶ 16 Præt. Greg. dicit 22. Moral. Beatus Iob in
mõta virtutum, quia distinet hominib; super
munere tribul. conspexit, gradus vocauit. quoniam
per ipsos ascenditur & ad caelestia obinenda
nitur. Sed vbi est incrementum, & gradus non
æqualitas. ergo virtutes non sunt æquales.

¶ 17 Præt. Quæcũq; ita se habent, q̄ vno cre
aliud decrescit, oportet q̄ sint inæqualia: sed vsq̄
charitate cresecit fides decrescat, q̄a stat. p̄
quo pficiet charitas, opponitur statui vitæ: in quo
habet locũ fides: vno autẽ oppositorum cresecit
alterũ decrescit, ergo charitas, & fides nõ possunt
esse æquales. non ergo oēs virtutes sunt æquales.

Cap. 8. & 9.
tom. 3.

de Trinit.
8. tom. 3.

Cap. 23. cir
ca me. to. 5.